

Varlık ve Varoluş

Üzerine

Önsöz

Bu çalışmayı hususen anlayış zevki adına yapmaktayım. Bu sebepten dolayı varlık ve varoluşu irdelerken, varlık ve varoluş üzerine çalışmalarda bulunan şahısların görüşlerini olumlu veya olumsuz eleştirmekten daha çok anlayış zevkimi sunacağım. Bu zevkin kendisinde kullanacağım birçok kavramı yerinde anlamlandırarak konuyu irdelemeye çalışacağım. Ve bu çalışmada anlamlandırılacak olan her türlü kavramın, bu çalışmadan önce yapmış olduğum bütün kitapçık çalışmalarındaki kavram anlamlandırmalarından farklı olacağı kanaatinde olduğum için, bu çalışmanın diğer kitapçık çalışmalarından ayrı olarak incelenmesi ve irdelenmesini temenni etmekteyim.

Varlık ve Varoluş Üzerine

1. Bölüm

BÜLENT GENÇ / 11.11.2006

Bütün dinsel, felsefi, ilimsel ve bilimsel bilmelerin varlık nedenselliği olarak varlık ve varoluş, bilme edimselliğimizin temel dayanağıdır. Bilmek, bilmenin nesnesi olan varlık ve varoluşun varlığı ile mümkündür.

Her türlü varlık ve varoluş düzeyi ise, varlığının ispatı kendisi olan var beliriminde, kendi varlık düzeyinde ve varoluş biçimlerinde vardır. Ve her var; bulunduğu varlık düzeyindeki varoluş biçimlerinde “var” olarak, diğer varlarla varoluş ilişkisinde bulunarak varlığının belirimleriyle, dolayimsız veya dolayimli olarak bilmenin nesnesi olan dışsal varlık niteliğinde, varoluş biçimleriyle de dışsal varlık niceliklerinde şahit olduğumuz “şey”dir.

Var olan her şey, üzerimizdeki bilmezlik durumumuza göre bilinmeyen olarak kendi varlığı üzerinden bilmemizin nesnesi olarak kendimize sezgisel olarak işaret ettiğimiz var beliriminde “şey”dir.

Şey olarak her şeyin varlık gerçekliği, var olan şeyin kendi üzerindedir. Ve bizler, bilmenin nesnesi olan şeyi var olarak, varoluşunun gerçeklikleri ne ise kendisi üzerinden bilebiliriz.

Duyularımızla algı düzeyinde şey’e olan şahitliğimizde; şey’in kendisi üzerinden var bilişimiz, şey’i sezgisel bilinç düzeyinde başlamış olarak kavrayışımızdan başka bir şey değildir. Bu da şey’i dolayimsız olarak bilmektir. Bu bilmeklikte şey’i var olan olarak biliriz. Lakin şey’i varlık düzeyi ve varoluş biçimlerinde bilemeyiz. Bir şey’i: başta, nedeni ne olursa olsun bilmek iradesine iye olarak; süreçte, evrensel yasalar çerçevesinde ilkelerde; dilin kendisinde kavramlar aracılığıyla; sonuçta ise mana bularak ve anlam kazanmış olarak mantıksal gereksinimleriyle bilir isek bilmenin nesnesi olan şey’i her türlü düşünce yöntemi aracılığıyla düşüncede dolayimli olarak bilmiş oluruz. Bu bilmede, bilmenin nesnesi olan şey ne, neden, ne için ve nasıl varlık bilimsel sorgulamalarının sonucunda bize kazandırmış olduğu anlam içeriğince şey olmaktan çıkar. Ve bizler şey’i bizlere kazandırdığı anlam içeriğince, şey olarak değil; ama şahıslandırılmış bir var olarak belirler ve anlam bulduğumuz hal üzeri biliriz. Ayrıca şey’i varoluşumuzun nedeni olan nesnel gerçeklikleri üzeri irademiz (istenç) ile de eşya olarak belirleriz.

Bu biçim bilmekliğimizde şey; bilmemizin nesnesi olarak var olandır. Ve bizler tarafından anlam bulduğumuz manada kavramlar ve isimlerle belirttiğimiz ve varlığını

tanıtladığımız olarak şahıslandırılmış olgulardan ibaret olan varoluş biçimleriyle varlıktır.

Bu anlatımı örnekleme ile betimlersek; bir dağ veya su veya herhangi bir canlıyı duyularımızla algılayışımızın varlık nesnesi olarak dolayumsuz bilmede bilincimizin sezgisel düzeyinde var olarak kavradığı, bizlere anlam vermeyen şey olma durumundadır. Lakin aynı varlara dolayumlu bilme sürecinin sonunda bize kazandırdıkları anlam içeriği ile belirleme düzeyinde şahıslandıran olarak varlık veririz. Bu varlık verişte dağ, su veya herhangi bir canlı hitap-muhatap ilişkisinde olarak içeriği boş, sezgisel bir kavrayışla var bildiğimiz bir “şey” değil; kendileri üzerinden anlam bulduğumuz mana ve irade içeriğince kendilerini eşya veya şahısal düzeyde var kıldığımız, varlar olarak varlıktırlar.

Bu anlatımdan sonra varlık ve varoluş için tanımlama yaparsak; bizlere mana ve irade içeriğinde anlam olarak varlık kazandıran, bizlerinde kendimizde bulduğumuz anlam içeriği üzerinden şahıslandırmış olarak varlık verdiğimiz her türlü olgu, bize dışsal karşıt bir varlık olarak dolayumsuz bilmekliğimizde şey düzeyinde, dolayumlu bilmekliğimizde ise bizim anlam yüklediğimiz var olarak varlıktır. Bizlerin varlıkla olan ilişkisi ise varlığın bilinmeklik düzeyinde bilinişi olarak varoluşunun aşama süreçlerinden ibarettir. Varlık için varoluş, bizlerin onu bilme sürecinde varoluş biçimlerindeki belirimlerini dolayumlu veya dolayumsuz olarak belirleyişimizdeki şahitlikte kendi varlığının delili olarak ona onunla tanık oluşumuzdur.

Varlık olarak bir şeyden bahsedebiliyorsak eğer; o varlığın varoluş belirimlerinden bahsediyoruzdur. Veya evrensel yasalar, ilkeler üzeri varlığın kendisini kavramlar ve isimler ile mantığın gerekliliği olan diyalektikte olumlama veya olumsuzlama yönteminde olarak veya gündelik hayatın getirilerinde mantığın getirileriyle değil de duygular ve iradede olarak şahıslandırdığımız varlık düzeyinin varoluş biçimlerine yakıştırdığımız, vargılarımız sonucu oluşan yargılarımızdan bahsediyoruzdur.

Bu sebepten dolayıdır ki varlık olarak bildiğimiz varı her bilmekliğimiz, varlığın varoluş belirimindeki biçimleridir. Varlığın varoluş biçimlerindeki her türlü varlık belirim durumu *Varlığın vücutsal ve varlığın fiisel* biçimlerde kendi varlık sıfatlarında varlık belirimlerinde olarak seyir edışıdır.

Her bilme düzeyindeki yargılarımız sonucu varlık olarak bildiğimiz, bilmemizin nesnesi olan varlığın varoluş belirimindeki; vücutsal olarak durum, fiilisel olarak davranış biçimleri ve varlığın varsa diğer sıfatları, bizi varlığı varoluş belirimleriyle bilmemizin nesnesi olmalarının daha ilerisine götüremezler. Bizler mantıksal gereksinimleri dâhilinde en yetkin şekilde bildiğimiz, anlamlandırdığımız her varlık düzeyine dahi, mantık üzerinden dışsal bakıldığı içindir ki varoluş biçimlerinde anlam vererek varlık veririz. Lakin hiçbir şekilde varlığın potansiyel durumundaki varlık halini bilemeyiz. Başka bir deyişle bizler, varlığı her bilişimizde varlığın varoluş belirimindeki varlık sıfatlarını biliriz. Ve varlığı anlamlandırdığımız her türlü biliş durumunda onu; doğru veyahut yanlış hiç fark etmez, şahıslandırarak bildiğimizin yanılsamasında olarak O'nun gerçek varlık şahsiyetinden habersiz oluruz. Ve bu da her türlü ilim ve bilim düzeyinde dolayimli bilmekliğimizin sınırıdır.

Varlık, varlığı itibari ile varlığının başlangıcı kendi üzerinde olmak üzere kendi ile vardır. Ve kendi ile var olmaklığının varlık tavrında olarak varoluşunun belirimi olan sıfatlarında sıfatlarına aşkın olan bütünsel halinde kendinde varlıktır. Bu düzeyde varlığı biz dolayımsız veya dolayimli olarak hiçbir şekilde bilemeyiz. Sadece her bilişimizde ya bir sıfatını biliyoruzdur ya da bildiğimiz her hangi bir sıfatı üzeri varlığının varlık kendiliğini yanılgımız üzeri bilmeye çalışırız.

Her hangi bir varlığın ne, neden, ne için, nasıl varlık bilimsel sorgulamaları sonucu tekil ve tikel olan varlığının bütün sıfatları ve nedenselliklerini, tözsel varlığı da dâhil olmak üzere varoluşunun varlıksal belirimleri ve bu varlıksal belirimleri içkinliğinde tümel ile olan bütünsel ilişkisinde tümele ait olarak tümel ile var olduğunun bilincine ersek dahi Varlığın kendinde varlık olduğu varlık mertebesindeki varlıksal mahiyetini bilemeyiz. Varlığında kendi olarak içsel ve aşkın kendi varlık halini; dolayımsız veya dolayimli bilmenin ikilikte gerçekleşmesi, ikilikte bildiğimize dışsal olan bilme dışlaşmasının zorunluluğu sonucu/sebebiyle zaten hiçbir şekilde bilmemize imkân yoktur.

Varlığı, analitik veya bütünsel bilmelerimizin tamamında bilen olarak, bizim üzerimizden anlam kazanan varlık olduğunu belirtmek gerekir. Bilen olarak bizlerle, bilinmekliği düzeyinde varlık olan her varlık düzeyi, biz var isek eğer bilinmekliği düzeyinde vardır. Biz yok isek eğer, olmadığımız içindir ki varlıktan da bahsediyor olamazdık.

Varlıktan bahseddiğimiz ve varoluş belirimlerimizdeki varlıksal olan her ilişkimiz bize varoluşumuzla, başlangıcı kendi üzerimizden olmak üzere varlık ilişkisi bulan, kendi varlığıyla var olan olarak varlık olduğumuzun işaretçisidir.

Her türlü yöntemle ilimsel ve bilimsel bilmekliğimiz, bilen olarak varsak eğer, varlığın varoluş belirimleriyle bilinen olarak var olması zorunluluğu sebebiyle, varlık biliminde esas ilkenin insan olduğunu işaret eder. Ve insan olarak başlangıcı kendi varlığımız üzerinden olmak üzere her türlü varlık ilişkimizde varoluş belirimlerinde seyir edişimiz ile varlık varsa eğer var olduğumuz için varlık bularak vardır. Yoksa eğer, varlık var olmadığımız sebebiyle kendi için varlık olarak var olabilir, lakin bizler için varlığımızın olmaması sebebiyle zaten yoktur.

Bu da varlık bilimin temelini insan olduğunu bize işaret ettiği gibi, bir taraftan da insan olarak varsak eğer nasıl varız sorusuyla bize, varoluş belirimlerimizle (sıfatlarımız) varlıksal ilişki tavırlarımızda her ne kadar her biliş düzeyinde bilmekliğin ikilik esası ilkesine dayanması sebebiyle bildiğimiz her şeyi her bilme düzeyinde dışsal olarak varlık belirlemesinde bulunuşumuzun dışında; varlık bulduğumuz her türlü varlık düzeyi ile varoluşumuzda, kendi üzerinde var olan varlık olarak her şeyle varlık bulduğumuz tümel ilişkide, varlıksal ilişkide olduğumuz bütün varlık mertebelerini yaşadığımızı da bize işaret eder. Varsak eğer varoluş belirimlerimiz ile diğer varlarla ilişkide olarak kendi üzerimizde varlık olarak varlığımızı yaşıyoruzdur. Ve yaşadığımız her şey tümel ilişkide diğer varlık düzeyleriyle varoluş bularak tümeli yaşayışımızdır. Ve bu yaşayışımız tümel ilişkide tümelin, varoluşumuz dışlaşmasıdır. Lakin başlangıcı kendinde olarak kendi üzerimizde varlık olarak varsak; varoluş düzeyinde tümeli yaşayan, tümelde tümelin diğer varlık düzeylerini bütünün de yaşayan, varlığı yaşayan olarak var olan tümel varlığıdır.

Bu durumda her bilmekliğim de; tümele dışsal, bildiğim varlığın varoluş belirimlerini kendinde içselleştiren olarak belirlemeler üzeri varoluş seyrindeyimdir. Lakin yaşayan varlık olarak tümele ait varoluş belirimlerimde tümeli yaşayan varoluşumda tümel olan varlığımdır. Bu anlatımda dikkat edilmesi gereken hususiyet yaşamın, yaşamı yaşayanı düzeyinde varlık olarak tümel ile alakadarlığı, bilmenin ise tümelde beliren varlık biçimlerinin dışsal varoluş belirimleriyle başkasılıkta belirlenişidir.

Bilmekliğimizde ayrı, yaşamımızda ise aynı olduğumuz her varlık, bize bizim varlık aynamız olarak bizi işaret eder. Ve bizler varoluşluluğumuz ile her varlıkla farkındalıklarda ayrı gibi yaşarız. Yaşayan olarak ise tümel varlık olan olarak varlık oluşumuzu yaşarız.

Varlığımızın esası şahıs (zat) olarak var olduğumuza dayanır. Şahıs olarak var olan bizlerin varlığımız üzerinden varlık ilişkilerinde yaşayan olarak tavırlarda belirimimiz ise, varoluşumuz sıfatları iledir. Ve bizler varlığımızın şahıssal hali ile varlık sıfatlarımızın kendisine aşkın olan kendilikte varlık sıfatları ile varoluş tavırlarında var olanızdır.

Bilmeklikte ayrı gibi, varoluş sıfatlarımız ile farkındalıkta ayrı gibi, varoluşumuzda tümelin dışlaşması sebebiyle tümelde birbirimizi yaşayışımız sebebiyle aynı varlık hallerini yaşayan varlıklar olarak aslında yaşayan olarak hep aynı şahsı yaşarız.

Bu da dolaylımsız veya dolayimli bilmekliğimizde varlığının kendi üzerindeki varlıksal halini (şahsını) hiç bir zaman bilemeyeceğimiz, varlık belirleyişinde olduğumuz varlığın varlığını; şahsımız olarak yaşadığımız olduğunun bilincinde kavrayışımızla mümkündür. Yani bizler varlığın şahıssal halini aynı şahsı yaşadığımızın bilincinde olarak şahsımız olarak yaşadığımız varlıksal halimizle bilebiliriz. Bu bilmenin kendisinde biz, kendi şahsımız üzerinde kendinde varlık olarak kendimizi yaşarız ve kendi şahsımızı bilmekliğimiz üzerinden varlık olarak varlığın kendisini bilebiliriz.

Her bilme halimizde ise; yaşayan olarak yaşadığımızı söyleriz. Her söylevimiz, bir tanıtlama olarak varlığı kendi üzerinde ve varlığımızı, kendi üzerimizde örtüşümüz olması sebebiyle bizlere varlığın varlık olarak şahıs halini vermez. Şahıs olarak bizler varlığı; kendi üzerimizde yaşayan olarak bilir ve kendimizi bilişimizde dahi kendimize örtünen olarak varlık birliğimizdeki sezgisel kavrayışımızla kendimizi kendimize işaret edercesine biliriz. Bu da her şey üzerinde şuur diriliğinde olarak şahıs olan varlığın saltık oluşu sebebiyledir. Saltık olan varlık ise, her şey üzerinde ayrışımaların bilirliliğinde olarak her şeye aşkın, kendinde kendi ile kaim (eş deyişle kendinde kendi ile var olan) varlık olandır. O varlık olarak hep kendidir. Var olanlar üzerinde ise; varoluş tavırlarında kendi varlığını sıfatlarıyla yaşayan olarak varlık seyrindedir. Ve O varlığı ile şahıs (zat) olan, şahsı ile tek olan, tekliğinde, varlığının varoluş dışlaşmaları olan varlar üzerinde seyir eden bir varoluşta saltık olan, ayrı ayrı varlık düzeylerinde

yek-pare (tek parça) olan varlık seyrinde biricik olarak hep kendinde varlık olan şey-i Vahiddir.

Vahid olanı yaşıyan bizler, varlık olarak var olanı yaşıyan olanıdır. Öyle ise; ben var olanı yaşıyorsam eğer, yalnızca var olanıdır. Ve ben varlığım ile varlık mertebelerime şahit olan tanıklıkta her şeyi başkasılıkta bilmekliğimde değil, her şeyi kendim olarak bilmekliğimde yaşıyanımdır. Bu da saltık olanın varlık bilgisi ile varlık buluşunun zorunlu anlayış sonucudur. Lakin saltık olanı saltık olan olarak yaşamak ile bu yaşamın sonucu olarak O'nu anlayış bularak kavrayışım, iki farklı bilinç düzeyinde şuurlanmasıdır. O'nu anlayışında her kavrayışında O bana dışsal gibidir. O'nu O olarak kendi şuur sal varlık hali üzeri her yaşayış durumunda ise O ben olan varlığımın aynılığında hep ben olandır. Aslında ise saltık olan, kendini hep başkasılıkta kendine dışsal gibi tavır sergileyen olarak, varlığının saltık olan dolayimsız varlık halinde kendinde dışlaşarak, kendinde varoluş sıfatlarında seyir eden olarak var olandır. Bu da saltık olan varlığın zorunlu doğasında varoluşsal olarak zorunlu varlık tavrıdır.

Bu konuyu örnekleme ile betimlersek;

Gören olarak ben, hep gören olarak varlığımdır. Lakin gören olarak ben görme varoluş sıfatında olarak gören olarak kendime hep örtünenimdir. Gören varlık olarak ve görme varoluş sıfatında örtünen olarak ben, her iki varlık durumuma aşkın olan varlık halinde benimdir. Gören olarak şahsım ile varlık, gördüğümde ise şahsıma örtünen olarak ben, varoluşsal varlık tavrında olarak her iki düzeyde de varlığım üzerinde ben olanımdır.

Saltık olan varlığı zorunlu yaşayışımızda, O'nu yaşarken O'yuzdur. Başka bir şey değil. Lakin tikel ve tekil olan varoluşsal belirimimizde ise saltık olana, sınırlı varoluşsal düzeyde farkındalık arz eden belirimde O'ndan ayrı görünen durumunda olarak varoluştayızdır. Bizler ve her şey varoluşsal belirimleriyle hep O'ndan ayrı gibi, varlıksal var olma düzeyimizde ise hep O'nu yaşıyan olarak O'ndan ayrı gayrı da olmayanıdır.

Varoluşsal belirimlerimiz hak olarak varoluş sınırlarımızdır. Varlıksal halimiz ise, değişmeyen gerçeklilik olarak saltık olan varlığı kendi varlık halinde dışsal bir var olarak değil, bizatihi kendisi olarak kendi üzerimizde Hakk olan olarak yaşayışımızdır.

Bizler, hak kılınmış olmak da kul, Saltık olan Tanrı'yı Hakk olarak bulur iken O'nu yaşayan resullerizdir. Ve varlık bilim için daha önceki çalışmalarım da beyan ettiğim varlık bilim aslında Tanrı bilimidir demekliğimin beyanının anlayış hakikati bundan ibarettir.

Bütün anlatımların sonucu olarak varlık bilim, varlığı varlığın kendisi ile bilmenin bilimidir. Ve var olan bütün ilim ve bilimlerin temel ilkesi de varlığı varlığın kendisi ile bilmeye dayandığı içindir ki bir varlığı varoluşsal biçimleriyle kâmil bir anlayışta olarak bilmemiz, ilimler ve bilimler arası disiplin ile mümkün olur. Varlığın kendinde varlık olarak varlık halini ise O'nunla O olarak bilebiliriz.

Varlıkla varoluşumuzu bulmamız, O'nunla O'nu bilmemiz, İslam dininin tasavvuf öğretisinde; varlık olarak Tanrı'yı varoluşsal biçimleriyle bilmemiz ile beraber kendilik mahiyeti üzeri yaşamımızda, kendiliğimizde deneyimleyerek bilmemiz anlamını taşır.

Tasavvufta "Her şey ile her şey olma" mertebesi denilen, Budizim de ise "nirvana" denilen mertebe düzeyinde varlar üzerinde aşkın olarak seyir eden varlığa, varların varoluşunun tözsel nedenselliği olması sebebiyle, meditasyonlarla ermek de diyebileceğimiz öz varımda olarak özsel birliktelikte öz ile varlıkların varlıksal halleriyle aynılık halinde olarak seyir bulan mertebede her şeyle her şeyin varlık hali üzeri, yaşantıda özden gelen sezgisel bir algılanımda olarak varın varlık halinin aynılığında yaşanan deneyimle varın kendisi üzerinden, kendimizde olarak O'nu O'nunla bilmiş oluruz.

Bu bilme düzeyinde kişi dağ ile dağın, su ile suyun, uçan kuş ile uçan kuşun, vb. gibi her türlü varoluş durumu üzerinden her türlü varoluş durumunun varlık halini yaşamında iç keşif olarak deneyimleyerek yaşamış olması üzerinden varlığı bilir. Bu biliş, töz olan öze erme ile varoluş belirimindeki varlıksal hali üzerinde varın varlık halini, dışsal bir etkileşimde olarak kişinin kendi üzerinde varlıkla birmişçesine, özsel birliktelik sebebiyle yaşadığı, telepatik bir deneyimlenmenin sonucudur.

Bu özsel erme düzeyindeki varım, saltığa varım değil, saltık olan töz olarak özün kendisiyle, saltık olanın varlar üzerindeki varlık seyrine varmaktır. Bunu da ilke ile anlamlandırırırsak eğer; varın varoluş belirimleri üzerinden varlığına varma, tasavvufta her şey üzerinde saltığın Rahman esmasında tavır seyrine varımdır. Budizm'de "Brahma" Rahman esmasına yakın içeriktedir. Fizik biliminde ise, en genel anlamda

zaman olarak yâd edilir. Burada zaman derken gündelik hayatımızda vakit olarak belirttiğimiz zaman anlayışı değil, varların zorunlu olarak katılıştaki oldukları tümelde yaşadıkları varlıksal varoluş seyrini -dehri- belirtmekteyim.

Her şeyin varlık halini dışsal olan varlık nesnesi üzerinden değil, kişinin bizatihi kendisi üzerinde saltık olanı yaşarken saltık olanın tümeldeki varoluş belirimlerinin, üzerinde toparlanışta olarak dışlaşması sebebiyle kişi, kendinde her şeyle her şeyi zaten yaşar ve kendisi üzerinde yaşadığı her türlü varoluş sıfatını yine kendisiyle kendini yaşayan olarak bilebilir. Varlıkta kendilik ortak gerçeklik olduğu içindir ki her şeyi yine kendiliği ile bilmek, ortak gerçeklik üzeri mümkündür.

İlkesel olarak anlamlandırılan varoluş belirimi bize varlığın varlık halini işaret eder. İlke derken kavramlar ve isimlendirerek şahıslandırmayı anlatmıyorum. Kavramlar ve isimler dilin kendisinde, ilkenin işaretçisi olan seslendirmelerdir. İlkenin kendisini bizler dışarda dışsal varlık düzeyinde belirleyemez ve bulamayız. İlkeyi kendi üzerimizde evrenseller olarak yaşarız. İlkeyi veya ilkeleri bizler yaşayarak ilkeyi veya ilkeleri ilkenin üzerimizde deneyimlediğimiz varlıksal hali üzeri biliriz. Bu hadise saltık olanın kendisi içinde geçerlidir.

Bütün anlatımlar dâhilinde bilmek üzerine şöyle bir ayrım getirmek yerinde olur... Dışsal olarak algılanım düzeyinde her türlü varoluş belirimleriyle dolaylımsız veya zihinsel faaliyette düşüncede dolaylımsız olarak varı bilmekliğimiz ile yaşantımızın kendisi üzerinden varlığımızın özsel belirimi olarak üzerimizde beliren anlama, keşif bilgisi olarak erişimiz iki farklı bilme durumudur. İlk anlatır olduğum bilme durumunda kişi bilen olarak başlangıcı kendinden olmak üzere bilmesinin nesnesi üzerinde kalan dışsal olan biliş edimselliğinde, ikinci anlatır olduğum bilmek düzeyinde ise kendi varlığı üzerinde bilmesinin nesnesi olan varoluş beliriminin varlıksal halini ilke olarak kendinde kendi olarak yaşantılayan deneyimlemede anlam bulan olarak kendi üzerinde kendinde bilendir. Bunada erenler zevk demişlerdir. Her iki bilme düzeyinde de bizlerin bilişi Tanrı olarak özün, bilen(âlim) olarak bizlere varlıksak dokunuşudur. Bu dokunuşu biz, Tanrı'nın varoluş belirimlerini üzerimizde ilkeler olarak ilkeleri yaşayan olmamızda zevk eden, zihinsel bilişimizde ise ilkeleri kavrayan olarak Tanrı sıfatlarını bilen, başka bir deyişle Tanrı'nın varoluş belirimlerini kavrayan olarak, bilerek veya bilmeyerek hep O'na şahit olan tanıklıkta O'na şahadetteyizdir. Bu da Tanrı'yı bilmek için insan olarak varoluş nedenselliğimizdir.

İnsan olarak bizler varlığımıza içkin olarak varoluş belirimlerimizde her an bir bilme düzeyinde var olan olarak, iradeye iye varlıksal tavırlarımızda bilme düzeylerinde bilir olarak yaşarız. Bu da insan olmanın doğasıdır.

Son anlattıklarım da dâhil olmak üzere bütün anlattıklarım, bu metni okuyanların kendi varlıklarına dışsal olan bilgi olarak kabulüne göre, başka bir deyişle inançlarına göre kabul görmemesiyle, kabul görülmemesine sebep veren ilkesel neden üzerinden olumsuz eleştirilerek veya kabul görmesiyle, kabul görmesine sebep veren ilkesel neden üzerinden içselleştirilerek olumlu bir düzeyde eleştirilecektir.

Bu yazılı metnin dışında edindiğimiz, edinmekte olduğumuz veya edineceğimiz her türlü bilgi algısalıdır. Ve dışa olan zihinsel varoluş tavrımız ile dışsal olan bilgiye, varlık olarak varlıksal tavrımızda hangi evrensel ilke üzeri yaşıyorsak inanırız veya inanmayız. Bu hal üzeri bilgi bize hep dışsaldır. Eş deyişle, yaşadığımız evrensel ilke üzeri bilgiyi kabul eder veya etmeyiz.

Varlık olarak anlatır olduğum kendiliğimiz. Ve kendiliğimiz üzerinden saltık ilke dâhilinde varoluşsal belirimlerimiz olarak yaşadığımız saltığın varoluş belirimleri olan bütün ilkeleri düşüncede bize dışsal olarak ele alırız ve düşünce edimselliğimizde olumlama ve olumsuzlama yöntemi ile kıyaslama yaparak (müşahade etmek) vargımız üzerinden yargıya varırız. İlkeleri dil aracılığıyla kavramlar üzerinden her ne kadar kendi üzerimizde kavramış olsak dahi varlığımızın kendiliğine, varoluşsal belirim olarak kendimizde bize dışsaldır. Kavram üzerinden kavradığımız her ilke üzeri bilinçlenişimizde kendi varlığımız üzeri derinleşiriz. Bu ise varlığımız olarak kendimize, kendi üzerimizde olarak, kavrayışımızdaki dışsallık sebebi ile kendi üzerimizde ilkelere şahit oluşumuzdur. Lakin varlık olarak kendiliğimizde ilkeyi kavrayışımızı içselleştirir kendiliğimizi ise hep dışsallaştırırız. Ve hep kendimiz olarak içselleştirdiğimiz ilke üzeri varoluş belirimlerimiz olarak tavırlarda bulunuruz.

İster düşüncede bilinçlenmiş olarak ilkeler üzeri, isterse düşüncede bilinçlenmemiş olarak ilkeler üzeri varoluş buluşumuz üzerinden bilgi olarak bildiğimize; varlık olarak kendiliğimize örtünerek bilginin bizde içselleşmiş ilkesel durumuna göre inanırız veya inanmayız. İlkeyi yaşantımızda kendimiz üzerinde dışsal olarak değil içselleştirilmiş olarak, üzerimizde yaşadığımız hal olarak dışsallaşmasında varlıksal belirimde kendimiz olarak yaşantılasak dahi düşüncede, yaşantıladığımız ilkeyi dışsallaştırarak

düşüncemizin nesnesi yaparız. Ve düşüncemizin nesnesi olan ilke üzeri düşüncede, düşünce varoluş belirimimizle, varlıksal olarak da düşünen olarak varızdır. Descartes'ın “düşünenim öyle ise varım” sözünü burada belirtmek yerinde olur.

Varlık olarak düşüncede düşünen olarak, alim ilkesinin üzerinden saltık olanın varlık hali değil, varoluş belirimini içselleşmiş olarak kendimizde yaşarız. Aslında her varoluş belirimleriyle var olan şey her ne ise “ne”liğinde; saltık olanın varlık kendiliğinin, varoluşsal belirimi olan varlık tavırlarını (buna sıfatlar, esmalar ve ayetlerde olmak üzere bütün ilkeler dâhildir.), kendinde içsel olan varoluş durumuyla kendi olarak yaşar.

Bu da varın yaşadığı ilke üzeri şahıs olarak varlık buluşudur. Eş deyişle bizler saltığın varoluş belirimlerini varlıksal olarak kendimiz olarak buluruz (varlık kendiliğimizde esmayı hassamızı yaşarız). Saltık ise varoluşsal belirimlerinin kendisinde kendi olarak varlıksal kendiliğiyle aşkın olan durumda, varlık olarak kendi varlığında, kendini varoluşsal belirimlerinde yaşar. Bizler ise O'nun yaşadığını yaşıyoruz, başka bir şey değil.

Bizler bu seyrin kendisinde varoluş bulduğumuz ilke üzeri varlık tavırlarındayken, saltık olanı tam kemaliyetiyle bilemeyiz. Lakin saltık olanı O'nun varoluşsal bir belirimi olarak yaşarız. Burada hususen “Kâinatı yarattım sığmadım, mümin kulumun gönlüne sığdım” hadis-i kutsisini belirtmek hoş olur.

Varlığı ve onun varoluş belirimlerini yaşıyoruz, öyle ise var olanız. Varım, öyle ise var olandan başka bir şey değilim. Her şeyin kendi varlığı kendi varlığının gerçekliliğidir. Öyle ise varoluşum kendi varlığımın gerçekliğidir. Ve kendim olarak varlığımın işaretçisidir. Varoluş belirimleri olarak varlık tavırlarım ve var olanlar değişkenlik ilkesi doğrultusunda sonlu ve sınırlı olarak, varoluş belirimlerinde varlık olarak kendi varlık tavırlarında seyir eden saltık olanın işaretçisidirler. Ve O'nun kendi varoluş belirimleri olan varlık tavırları olarak sonlu olan var olma sınırlarında, üzerlerinde aşkın ve bâki olan saltık olanın varlık kendiliğini yaşarlar. Öyle ise, saltık olan; varlık olarak değişmeyen aşkınsallığında ve varlık olarak ilkeler üzeri aşkınsallığında varoluş belirimlerinde varlık tavırlarında değişken olarak seyir edendir. Ve O varlık olarak kendiliğinde değişmeyen, (zat) varlık tavırları olarak varoluş belirimlerinde değişken olan, kendi varlık tavırlarına aşkın olan olarak saltık olan vardır. (Vacüb'ül Vücud =

olması zorunlu olan varlık) O varlık olarak her an şe'n (tavır) lerinde kendini yaşıyandır ve yaşadığına hep aşkın olan vardır.

Ve varlık bilimsel olarak saltık olanın varoluşsal belirimi olan her varı ve var olmaklığı kemaliyetiyle anlamak yalnızca saltık olanı bilmekle mümkündür. Bunun içindir ki saltık olanı anlayışımızda bilmezsek eğer, her varı ve var olmaklığı saltık olanın varlık bilgisi üzerinden, anlayışımızda kemaliyetiyle kavrayamayız.

Ve saltık olanı bilmediğimiz içindir ki her var ve var olmaklık üzerine belirteceğimiz tanıtılamalar olarak anlamlandırmalarımız evrensel bir ilkeye bağlı olarak ilke üzeri varları ve var olmaklığı yorumlamaktan ibaret olur.

Bizlerin ilke üzeri kavradığı (kavradığımız da yaşantıladığımız bir olgudan başka bir şey değildir), ilke üzeri yaşantıladığı her varoluş belirimi, varlık olarak kendiliğimize örtünerek yorumladığımız ve yorumlarımız üzeri tanıtladığımız anlamlandırmalardır.

Kendimizde anlamlandırdığımız her şey, yaşadığımız ilke üzeri, ilkeye iye olarak kabulümüze göre inancamızdır. İnancamız üzeri ise bilerek veya bilmeyerek ilkeye iye olarak yorumlarda bulunuruz.

Kendimizdeki vargılar ve yargılar sonucunda zorunlu olarak ilkeye iye olarak yorumladığımız varoluş belirimi ise tanıtlayışlarımızda inancalarımız olarak serimlenmiş olunur.

Bizler yaşadığımız ilke üzeri kabul durumumuza göre bizlere serimlenen tanıtılamalara ya inanırız, ya da yaşantıladığımız ilkelere göre inandığımız varoluş belirimleri üzerinden inanmayız.

İlkeler üzeri yaşantımızda zorunlu olarak bir şeye inanan veya bir şeye inandığı için başka bir şeye inanmayan olarak varoluş seyrindeyizdir.

İnandığımız ise; Varlık olarak kendiliğimize, inandığımız üzerinden örtünerek kendimizle içselleştirdiğimiz kendimize dışsal olandır.

Kendimizde olarak kendiliğimize dışsal olan inancamızın gerçekliği olarak doğruluğundan emin ve emin olduğumuz inancımızı samimiyetle kendimizde

içselleştirerek yaşantılsak ve yaşantıladığımızın doğruluğundan emin isek, bu inancımız üzerinden imana varışımız olur.

Her zaman bir inançta bulunabiliriz. Lakin inandığımızı iman hali üzeri her zaman yaşayamayabiliriz. İnanç inandığımızı var kılmanın varoluşsal tavrıdır. İman ise inandığımızın doğruluğundan emin olduğumuz ve samimi olduğumuz varoluşumuzla içselleştirerek yaşadığımız ilkenin bizde, ilkenin yaşantılanmasının verdiği güven ve güven sonucunda oluşan kişi üzerinde beliren huzur ve yaşam sevinci ile kemale eren inandığımızı var kılmanın varoluşsal tavrıdır.

İnandığımız veya iman ettiğimiz her ne ise saltık olanın ilkeler üzeri gerçekliliği ile yaşantılanan, ilkesi gereği doğru olan bir gerçeklik tarafı vardır. (Bu da Tanrı'nın Rahman olarak bizler üzerinde belirşidir.) Lakin inandığımız veya iman ettiğimiz saltık olan ve O'nun ilkeler üzeri varoluş belirimleri değilse ve bizler iman düzeyinde saltık olanı yaşadığımızın bilincinde olarak O'nun varoluş belirimleri üzeri ilkelerini birebir O'nun iradesi gereği yaşantılayamıyorsak eğer, asli varlığımıza örtük ve O'nun varoluş belirimleri üzeri ilkelerini yaşantıyamamanın hüsranda yaşarız. Bu dahi saltık olanın varlıksal tavırlarından olan bir ilkesine dayanır.

Varlık olanın varoluş belirimleri olarak değişken olan varlık biçimlerindeki varlıksal tavırları değişkenlik üzeridir. Değişkenlik de varoluşsal belirimin bir ilkesi olarak değişmez bir ilkeden başka bir şey değildir. Ve bizler saltık olanın varlık değişmezliği ve saltık olanın varoluş belirimlerinin değişmez ilkeleri ile O'nun varlığını dolayimli bilmeklikte tam kemaliyetiyle olmasa dahi, O'nu var olarak bilebiliriz ve değişmezlerle O'nu var bilmemizin bilgisi üzerinden oluşan inancımızı özgüvene taşıyabilir ve O'nun varlığından emin olarak imanda yaşaya biliriz.

Değişmezler değişmeyenin varlığının işaretçisinden başka bir şey değildir. Bizler değişmezlerle saltık olanı bildiğimizde O bize dışsal olandır. Lakin varlık saltık olduğu içindir ki biz Onu O'nda varolanlar olarak varoluş belirimlerinde değişmezler üzeri yaşarız.

Herşey bir varlığın kendi varlığında varoluş belirimleri olarak, varoluş biçimlerinde varlık tavırlarında belirşi ve kendi varlığını yaşayışından başka bir şey değildir. Bu sebepten dolayı yokluğa ermek diye birşey olamaz. Yokluğa erişimiz saltık varlığın varoluş belirimlerinden soyutlanarak kişinin kendi üzerinde hiçlik haline erişidir ki, bu

erişin kendisinde kişinin kendisi olarak saltık varlık kendi olarak vardır. Çünkü hiçliğe erdiğinin yanılgısındayken kişi, eren olarak kendi kalmıştır. Ve kendi birşeye eren değil; zaten var olan olarak kendisidir. Zaten saltık varlıktan bahsedebiliyorsak eğer; yokluk durumundaki bir varlık halinden bahsetmemiz mantık dışı olur. Yokluk yoktur sadece var olarak varlığın kendiliği vardır. Ve saltık olanı bizler varoluş belirimleri olan dışsal belirim düzeylerinde varlık olarak belirleyemeyiz, sadece kendi varlığımızın kendiliği olarak O'nu dışsal veya içselleştirilmiş bir varoluşsal belirim olarak değil, yalnızca kendin olmaklıkta şuur olarak yaşarız. Bu da varlık olarak kendin bilmek düzeyinde meditasyon olarak her türlü ibadetin en yüce aşamasıdır.

Yokluk varlığın varoluş belirimlerindeki varlık tavırlarındaki değişkenlikler için düşünülebilir, varlığın kendisi için değil. Saltık varlığın karşıtı olarak yokluk diye bir varlık düzeyi mademki yoktur öyle ise hep var olarak varlık vardır. Varlık da kendinde kendi olan saltık varlıktır. Ve biz saltık olan varlığa hiçbir zaman dışsal bir varlık olarak yetişemeyiz. O'nu göremeyiz ve O'na hiçbir zaman her türlü biçimde belirleme düzeyinde olarak dokunamayız. Şuursal bir derinlikte değil; sadece ve sadece şuurun kendisi olarak saf dirilikte O'yuzdur. Kendinde varlık olarak O'nu yaşarız. Bu varlık düzeyinde saltık olan Tanrı'dır. Tanrı saltık olan varlık olarak bu mertebesinde her türlü varoluş beliriminden münezzehtir. Sıfat olarak biçimlendirilemeyendir. Lakin her türlü esmada ve varoluş belirimleri olarak varlıksal tavırlarında her türlü biçimde ilkelerde seyir eden ve değişmeyen varlık olarak, varoluş biçimlerinde değişkenlikte varlık tavırlarında kendini yaşayan vardır. Öyle ise Tanrı, her varlığın özü olarak töz olan Tanrı olmaklığı ile var kıldığı varlar üzerinde varoluş dışlaşmasında varlara aşkın ve varlar üzerinden kendine Tanrı olmaklığıyla varlık vererek varoluş tavırlarında var olandır.

Saltık varlığın varoluş belirimleri içkinliğinde varlık bilgisine ulaşır; O'nun varlık bilgisi üzerinden varlık seyri bulursak eğer, buna marifetullah denilir. Marifetullahta seyir eden, var olanla var olan Arif'e ise Arif'i billah denilir.

Not: varlığı bilmek, onu nasıl bildiğimizle de alakadar olduğu için varlık bilim, bilgi bilim ile beraber irdelenmelidir.

Bütün anlatılanlara içkin olduğu için Niyaz-i Mısri'nin bir doğuşatıyla bu zevki noktalarız.

İster isen bulasın cânânı sen,
Gayre bakma sende iste sende bul,
Kendi mir'atında gözle onu sen,
Gayre bakma sende iste sende bul,

Her sıfat kim sende var izle onu,
Gör ne sırdan feyz alır gözle onu,
Erişince zâtına özle onu,
Gayre bakma sende iste sende bul,

Kenzi manfi âşîkar hep sendedir,
Yaz ve kış leyl-ü nehâr hep sendedir,
İki âlemde ne var hep sendedir,
Gayre bakma sende iste sende bul,

Men aref sırrına er, ko gafleti,
Gör ne remzeyler bu insan sureti,
Haşr-ü neşr ile tamüyu cenneti,
Gayre bakma sende iste sende bul,

Haşr-ı süri hâlin inkâr eyleme,
Gülşen iken yerini har eyleme,
Enfüs-ü afakı bil ar eyleme
Gayre bakma sende iste sende bul,

Zat-ı Hakk-ı anla zatındır senin,
Hem sıfatı hep sıfatındır senin,
Sen seni bilmek necatındır senin,
Gayre bakma sende iste sende bul,

Sureti terk eyle mâna bula gör,
Ko sıfatı bahr-ı zâttan dalagör,
Ey Niyazi şak-u garba dalagör,
Gayre bakma sende iste sende bul,

Varlık ve Varoluş Üzerine

2. Bölüm

Bülent Genç 21.11.2006

Mademki varlık ve varoluşu en yetkin biçimde değişmezlerle anlamlandırabiliriz, öyle ise değişmezleri ve bilmenin gereksinimi olan değişenleri de; bilmemizin zıtlar üzerinden anlayış farkındalığına gelerek gerçekleşmesi sebebiyle bilmemiz gerekir. Ve değişenler değişmezlerin işaretçisi olarak varlık ve varoluşu anlamlandırabilmemizin başlangıç kapısı olurlar.

Değişken olarak var olan her varın değişkenliğini bizlere işaret eden varlık belirimleri;

a) Varın varoluşu ile vücut sıfatında sonlu oluşu

b) Varın varoluşu ile vücut sıfatında sonlu oluşu sebebiyle fiillerinde sınırlı olmasıdır.

Duyularımızla algı düzeyinde bizlerin belirlediği her hangi bir varın vücuduyla sonlu bir biçimde ve fiilleriyle de ilişkilerinde sınırlı oluşu varın kendinde varlık olmadığını değil; varın kendi varlığıyla var olmadığını ve kendi varlığıyla daim olamayacağını bizlere işaret etmiş olur. Öyle ise vücuduyla sonlu ve var oluş ilişkilerinde fiillerinde sınırlı olan her var; varoluş ilişkisiyle varlık bulduğu, kendi varlığının varoluşunun temeli olan diğer varlarla sınırlanan olarak varlığıyla sonlu olan doğasında; sadece kendi ile var olamaz ve daim olamaz. Ve bu biçimde var olan her var, varoluş fiillerinde seyir ederken, varlığıyla diğer varların varoluşunun bir nedenselliği olarak diğer varlara fiziksel düzeyde varlığıyla her an varlık verir. Bu varlık veriş düzeyinde var olan her var, sonunda yok olur. Varlığı yok olması ile biten her varın, değişmezler düzeyinde evrensel ilkeler olarak varoluşunun belirimleri olan nitelik, nicelik, iyelik, kiplik vb gibi her türlü varoluş olgusu da değişkenlik gösterir. Bu sebepten dolayıdır ki bir varın, varlık olarak varoluşunun belirişi olan değişmezleri, o varın varoluş ilişkisinde değişkenlikte olarak belirdikleri için bizlere o varın saltık bir varlık olmadığını gösterirler. Lakin bu değişmezler (nitelik, nicelik vb.); duyularımızla algı düzeyinde gerçeklikleri olan her varın varoluşun zorunlu belirimleri olarak tümelde var oluşun değişmezliği, tekil ve tikel varoluşun değişenleridir. Saltık olan nedeni kendinde olandır, tavır belirimlerinde değişkenliği olsa da varlık olarak değişmezliğini korurur.

Kategoriler de denilen varoluşun değişmezleriyle bizler varın; kendinde varlık hali değil, sadece “ne”olarak ne olduğunu veya ne olabileceğini, varın fiziksel varoluş ölçülendirmesinde olarak bilebiliriz. Bu da bilim olarak fiziğin işidir. Ayrıca bu değişmezlerle bizler, varın diğer varlarla tümel ilişkisinde diğer varlara fizyolojisiyle varlık verirken (eş deyişle diğer varların varoluşunun gereksinimlerini karşılarken)

yokluk bulma sürecinde olarak değişken olması üzerinden, her an yeni bir varoluş aşamasında olarak, yeni bir varlık haline dönüşümü seyrini, belirleyerek bilebiliriz. Ve bu seyrin kendisinde bir varın, varoluşunun belirimleri olan değişmezlerindeki değişim ve dönüşüm, bize varların tümel ilişkide değişmezler üzeri varoluş buldukları hiyerarşide, her an değişim ve dönüşümde olarak devinimde seyir ettiklerini gösterir. Bu da bize varların, tümel ilişkide, kimya biliminin saltık ilkeleri olan değişim ve dönüşüm üzeri devinimde olarak tümel bir akı işaret edişidir. Bu sebepten dolayı; mademki varlar tümeldeki varoluş döngüsünde tümel akı işaret ediyor, öyle ise varların varoluşu akla iye olarak tümel aklın sonucudur.

Bizler tümel akı, varlar üzerinde bütünsel hareketliliğin sonucu olarak, varoluşsal ahenkte armoni olarak sezgilerimizle duyumsayarak belirleyişimizle bilebiliriz. Lakin bizler tümel akı, tümel akla içkin olduğumuz için, duyularımız ile algılanımda olarak varlık gerçekliğini hiçbir zaman belirleyemeyiz. Tümelin kendisini de aynı sebepten dolayı duyularımızla belirleyemeyiz. Zaten tümel olgu tümel akıl olarak armonide belirir. Ve bizler tümel akı, fiziksel durumu ile zaman olarak yaşarız. Ve tümelin dışlaşması olarak tümelde tümeli yaşadığımız içindir ki tümel aklın gerçekliğini armonide olarak duyumsarız.

Varların birbirleriyle tümel ilişkilerinde tümelde olarak değişkenlik üzeri varoluşları; varların olaylarla, var olan diğer olgulara değişimlerdeki dönüşümleriyle varlık durumlarının geçici olduğuna işaret eder. Geçicilik (geçicilik hem bir bitişir hem de başka bir varoluşa devinimdir) üzeri değişimde olarak varların değişkenliği bizlere, tümel aklın varoluşunun değişmezinin değişkenlik olduğunu da işaret eder. Tümel akıl varların değişkenlikleri üzerinden varların değişmezleri olan doğalarında ki varoluş belirim sıfatları (nitelik, nicelik vb gibi) üzeri varlık birliğinde ki hareketlikte armonide belirimdir. Ve tümel aklın değişmezi değişkenliktir. Varların değişkenlikleri üzerinden varoluş beliriminde olarak tümel aklın varlığını biliriz. Lakin tümel akıl ile özdeş bütünsellikte varoluş belirimi gösteren varlar olarak, özdeşlikte farkındalık olmaması sebebiyle tümel akı dışsal bir varlık olarak belirleyemeyiz. Onu daha önce belirttiğim gibi sadece armonide ki belirimle sezeriz.

Tümel aklın değişmezinin değişkenlik olması da bize, tümel aklın saltık olmadığını işaret eder. Çünkü değişim hareketlilik üzeri belirimdir. Ve hareketliliğin kendisi ise kendinde kendi ile belirimde olan bir varlık durumu değil; varolan bir varlığın, varoluş

belirimi olarak varlıksal tavrıdır. Öyle ise tümelde sonsuzcasına beliren her türlü olay ve olgu tümel aklı bize işaret eder. Ve tümel akıl da bize, varlığı ile saltık olan bir varın varoluşsal belirimi olarak, varoluşsal belirimi olduğu var'ın varlığını işaret eder.

Bizler tümeli duyularımızla algı düzeyinde belirleyemediğimiz için, tümel akıl ile de saltık varlığı dışsal bir varlık olarak belirleyemeyiz. Lakin akıl etmenin, akledenin varlığı üzerinde gerçekleşmesi sebebiyle bizler, saltık varlığın kendi varlığında olarak tümel akıl varoluş beliriminde varlıksal tavır sergilediğini bilebiliriz. Saltık varlığı ve onun varoluş belirimi olarak tümel aklı, varların tekil ve tikel belirimlerinde değil; tümelde varların, varlık birliğinde olarak evrensel yasalar ile seyir edişinde ve seyrin armonisiyle anlarız. Lakin bizlere dışsal bir varlık düzeyi olarak belirleyemeyiz.

Bizler de akledenler olarak aklın bu anlayış düzeyinde, ya saltık varlığa ve tümel akla inanmayarak varların tümelde varlık ilişkilerini tesadüflere bağlayarak tekil ve tikel belirimlerle varoluşu anlamlandırmaya çalışırız. Ya da saltık varlığa ve tümel akla inanarak tümel akıl üzerinden, saltık varlığı insan yaşamının tinsel ilkeleri olan, felsefede idealar ve kavramlar denilen, tasavvufta esmalar denilen ilkelerin dildeki işaretçisi olan sözcükler üzerinden anlamlandırarak bakışımında bulunuruz. Ve ilkeler üzeri, tümel akılda varlık birliği ilişkisinde olarak beliren olay ve olguları; idealar, kavramlar veya esmalar üzerinden ya tümel akılda, anlayışta olarak tamlayan ya da saltık varlıkta, anlayışta olarak tamlayan ilkeye iye anlamlandırmalarda bakışımın seyrinde bulunuruz. Böyle bir anlayış bulma düzeyinde bizler; tekil ve tikel belirimlerden daha çok, tekil ve tikel belirimler üzerinden, tümelde varlık tavrılarında seyir eden bir varlığı belirleriz.

Batı felsefesinde idealist felsefe, idealar ve kavramlar aracılığıyla tümel aklın kendisinde beliren her türlü olay ve olguyu; ilkeye iye anlamlandırmalarla saltık varlık olarak belirledikleri her ne ise (ya Tanrı ya da aklın kendisi vb gibi) onda tamlayan olarak tüme varıma taşımasıyla anlamlandırmıştır.

Doğu İslam tasavvufunda ise tümel akılda beliren her türlü olay ve olgu, Tanrı olarak saltık varlık olan üzerinden, O'nun varlık tavrıları seyri olarak tamlanan (tevhid) bir anlayış bulma biçiminde, olay ve olguların tekil ve tikel belirimlerinin tümelde anlamlandırılması görünür. Batı felsefesinde olay ve olgular tüme varımda olarak varlık birliğine taşınır. Doğu İslam tasavvufunda ise olay ve olgular üzerinde seyir

eden bir varlığın kendi varoluş belirimleri ile olan birliği (varlığın birliği) anlaşılmalı çalışılır. Şöyle ki, idealist felsefede ilke üzeri olay ve olgular anlamlandırılarak tüm varım gerçekleşir. Bu da olay ve olguların varlık birliğinde anlamlandırılması olur. İslam tasavvufunda ise saltık varlık kabulüyle Tanrı ve Tanrı'nın sıfat, esma ve ayetleri üzeri olay ve olgular, O'nun varlığının birliğinde O'nun varlık tavırları olarak, tüm varımda olarak değil; tümelde varoluşsal belirimleri üzeri seyir eden varlığın kendisi üzerinden tümünden gelim üzeri anlamlandırmalarda bulunulur.

İdealist felsefede mantıksal çıkarsanımlar ile olay ve olgular dolayımı bilmeklikte anlamlandırılmaya çalışılırken, İslam tasavvufunda ise keşif bilgisi üzerinden hayat deneyiminde bulunarak sezgisel bir kavrayış üzerinden olay ve olgular anlamlandırılmış olunur. İslam tasavvufundaki bu anlamlandırma biçimi Budizm'de de İslam tasavvufundaki kadar gelişmiş olmasada görünür.

Bunu bir örnekleme ile betimlersek;

İslam tasavvufunda tümelde beliren her türlü olay ve olgu; içeriği Tanrı ilkesi ile anlam bulmuş Rahman ilkesiyle, tavır olmaları mahiyetinde tümünden bakışında olarak anlamlandırılır. İdealist felsefede ise adalet, özgürlük vb gibi kavramlar üzerinden ve iyilik, doğruluk, güzellik gibi idealar ile olay ve olgular tümünden gelimci olarak anlamlandırılmaya çalışılır.

Dini öğretilerde ise olay ve olgular esmalar ile şahıslandırılmış saltık varlık üzerinden, O'nun varoluşsal belirimi olan tinsel ilkeler (esmalar) ve varlık sıfatları üzeri O'nun varlığıyla şahıslandırılarak anlamlandırılır. Bunu bir örneklemeyle betimlersek; varoluşumuzun gereksinimleri olan her türlü rızığımızı bize sağlayan, her türlü olay ve olguyu; Tanrı'nın rızığımızı verdiği anlayışında olarak, Tanrı varlığıyla tamlayan, tevhid de denilen anlama yöntemi ile rızığımızı Tanrı verdi, rızık Tanrı'dandır söylevleriyle Tanrı varlığıyla şahıslandırarak anlamlandırırız.

Bu bilmede olaylar ve olgular bilmemizin nesnesi olarak ilkenin, öznel beliriminin nesnesidirler. Zaten din biliminin değişmez ilkesi şahıs Tanrı'dır. Tanrı bilimin değişmez ilkesi ise Tanrı ilkesinin öznesi olan şahıs (zat) varlıktır. Ve dini öğretilerde şahıs varlık olarak Tanrı, değişmez tinsel ilke olarak kişilerin tinsel yaşamlarında anlam buluşlarının gerçekliğidir. İster felsefi, ister dini bir öğretinin sonucu olarak tümel akılda, saltık varlık anlamlandırmaları yapalım hiç farketmez; yapacağımız her

türlü anlamlandırma, saltık varlığın ya bizim üzerimizden ya da bize dışsal olan olgular ve olaylar üzerinden varoluş belirimleri olarak varlık tavırlarından başka bir şey olamaz.

Tümel akıl olarak tümel bize saltık varlığı işaret ediyor. Lakin O'nu bize göstermiyor! Öyle ise duyularımın algılanımında, varlığıma dışsal olarak saltık varlığı hiç göremeyeceğim. Her görüşüm, her bilişim, O'nun varoluş belirimi olarak bir varlık tavrı olacaktır. Bu durumda saltık varlığın varlık olarak kendiliği değil; varlık olarak varlığının saltık olan değişmezlerini belirleyişimle O'nu bilebilirim. Çünkü tümel aklın O'nu bize işaret etmesi, O'nun varlık olarak var olduğunun gerçekliğidir. Mademki saltık varlık olarak işaret edilen varlığın, gerçekliği vardır, öyle ise O'nu var olmasının gerçekliliğini bana anlamlandıracak varlık sıfatları da vardır. Saltık varlığın saltık olan varlık sıfatlarını ise her şeyin karşıtıyla belirimi sebebiyle bize tekil ve tikel varoluş belirimleri gösterir. Ussal olarak böyle olsa da tekil ve tikel belirimler –Tanrı'nın kendiliği değil- Tanrı varlığında tanrının tavır belirimleri olarak çeşitlenmedir.

Tümelde tümeldeki farkındalıklar ile belirlediğimiz, lakin belirlerken de kendisi ile kendisini belirlediğimiz; vücuduyla sonlu, varoluş ilişkileriyle sınırlı ve devinimde değişken olarak her an varlık düzeylerine geçiciliğiyle dönüşümde olarak yok olan her var; vücuduyla sonsuz, varoluş ilişkilerinde sınırsız varlıksal niteliğiyle de varlık olarak değişmez olan varı bize işaret eder.

Saltık varlığın varlığıyla sonsuz, hareketlerinde (ilişki hareketi işaret ettiği için hareketi kullanmaktayım) sınırsız ve varlık niteliğiyle de varlık olarak değişmezliği bizlerin O'nu bilmesinin değişmezleri olurlar. Bu değişmezler O'nu bilmemizin mantıksal gereksinimleridirler. Saltık varlığın varlık değişmezlerini ise fizik bilimi bize işaret eder. Fizik biliminin temel olarak iki tane saltık varlık belirlemesi vardır. Bunlar da uzay ve kudret olarak enerjidir (Nur)

Uzay varlığında beliren, var olarak her türlü olay ve olgunun varoluşunun sonlanışına kıyasen, varlığıyla sonsuz olarak sonu olmayan daimlikte hep kalıcı ve varlığıyla kendinde değişim olmayan, başka bir şey ile değil; kendinde kendi ile var olan saltık varlıktır. Kudret olarak enerji ise varlığıyla var olan her olay ve olgunun değişmez özü olması ile tümelde ki devinimde hareketlilik üzeri değişkenlikte var olmanın zorunlu tözü olarak başkası ile değil; kendinde kendi ile var olan saltık varlıktır.

Her olay ve olgunun tümeldeki devinimde geçiciliği ile son buluşunun tözsel sebebi olmasına kıyasen varlık durumu ile hiç değişmeyen olarak da daim olan enerjinin saltık varlık olduğunu, varlıkları ile sonlu ve hareket kabiliyetleri ile sınırlı olan varlar üzerinden belirleriz. Mademki var olan olay ve olguların sonlu varlıklarının aslı varlığı olarak enerji vardır. Öyle ise varların varlığı değil; enerjinin varlar olarak olay ve olgularda biçimlenişi; başka bir deyişle enerjinin kendi varlığıyla hareketlilik üzeri varlar olarak dışlaşması söz konusudur. Çünkü sonlu olan her varlık durumu tznn var oluşu beliriminden başka bir şey değildir. Saltık olan tz varlık olarak enerjinin tözü olmaması sebebiyle enerji, başkası ile değil; kendi varlığıyla kendi olan varlıktır. Bu sebepten dolayı tümel aklın bize işaret ettiği akl eden varlık, enerjiden başka bir şey değildir. Bu da bize enerjinin şuurlu ve şuurlu olmaklığıyla diri varlık olduğunu bize işaret eder. Ve enerjinin değişmez saltık durumu şuurdur.

Burada şöyle bir soru aklımıza gelir, uzayın sonsuz olduğunun bir kesinliği yoktur, enerji ise hareket etme hızının sınırı, enerjinin bir görünüş biçimi olan ışık hızı olduğu için, hareket etme sınırı olan bir varlıktır. Bu sebepten dolayı uzay ve enerjinin saltık varlık olduğunu söylememiz mantığa uygun düşmez. Lakin varlığıyla sonsuz olan zaten sonsuzdur. Sonsuzluğun sonsuz oluşu zaten hiçbir şekilde belirlenemez, uzayın sonsuz olduğunun kesinsizliği olarak belirsizliği bize uzayın sonsuz olduğunu işaret eder.

Değişmez görünüşü ve değişmez aynılığıyla uzay her varlıksal belirimiyle bize saltık olduğunu işaret eder. Hareket etmenin ışık hızı sınırı ise enerjinin nicelik bir belirimidir. Niteliksel olarak şuurda diri olan enerji; istencinde dilediğince, varoluşunun belirimlerinde olarak varlar da dışlaşan ve varlara aşkın ve varlar üzerinde olarak varlık tavırlarında her biçimde seyreden, sınırsızca hareket etme kabiliyetine sahiptir. Zaten tümelde sayısını belirleyemeceğimiz için sonsuzca diyebileceğimiz; enerjinin sonsuzca varoluşsal belirimlerinde (var olan olay ve olgular) seyir edişi bize; enerjinin sınırsızca hareket ettiğini gösterir.

Bu sylevden sonra düşündüğüm, istencinde dilediğince sınırsız hareketlilikte varlık tavırlarında bulunan bir varlığa her an her şeyi yapabileceği için nasıl güvene biliriz oldu. Tümelde her şeyin değişmez ilkeler üzeri dizgesinde belli bir hiyerarşide olarak varoluşu bize; O'na güvenmemiz gerektiğini işaret eder. İslamda, onun bir isminin de "M'min" (güvenilen) olduğunu belirtmek hoş olur. Zaten doğamız gereği armonide,

her şeyin değişmez olarak formunda belirişi sebebiyle ona hep bilmeyerekte olsa güveniriz.

Burada hareketin hız sınırı olan ışık hızı için şunu belirtmekte fayda vardır. Hareketliliğin hız sınırı olan ışık hızının, ışık hızının hareketinin hız sınırı oluşunu bizler; dışardan kuvvet etkileşiminde olarak bir kütlenin ivme kazanması sonucunda hiç bir şekilde ışık hızını geçememesiyle biliyoruz. Lakin ivme kazanan bir kütlenin kütle yoğunlaşması sebebiyle ışık hızını geçememesi bize; ışık hızının, hareketin hız sınır olmasından daha çok; kütlenin tözsel olarak enerji düzeyinde, kütlenin varoluşunun bozulmasına engel teşkil eden dirençte olarak, ışık hızından daha hızlı tutucu kuvvet etkileşimlerinin olduğunu işaret eder.

Konumuza geri dönerek, uzay ve enerji üzerinden sorgulamamıza devam ederiz. Mademki uzay ve enerji iki saltık varlıktır, öyle ise iki ayrı saltık varlıkmı vardır? Veya ikisinede aşkın olan başka bir saltık varlıkmı vardır? Veyahut her iki saltık varlık düzeyi bir olan saltık varlık düzeyleri midir?

Saltığa varım gerçekleşene kadar mantıksal gereklilik olarak düşüncede olumsuzlamalar üzeri olumlamalarda bulunuruz. Saltığa varım ile beraber, saltığın olumsuzlanmaması zorunluğu sebebiyle saltık referansı ile olumlamalar üzeri olumsuzlamalarda bulunuruz. Saltığa varım gerçekleşene kadar hep çözümlemelerde, saltığa varım ile beraber hep tüme varımda olarak anlayış buluruz. Bu da tevhid'in kendisidir. Ve saltığın olumsuzlanamaması zorunluğu sebebiyle, saltık değişmezlerin birbirilerini yadsıyan olarak olumsuzlayamayacağını, birbirileriyle aynılıkta olarak örtüşmeleri gerektiğini anlayabiliriz. Zaten tümeldeki hiyerarşi de bizlere bunu işaret eder. Saltık değişmezler birbirileriyle özdeş olan aynılıkta saltık varlığın kendiliğidirler. Bu sebepten dolayı uzay ve enerji olarak iki ayrı saltık varlıktan söz edemeyiz. Uzay ve enerjinin sadece bir varlık olduklarından bahsedebiliriz. Uzay enerjinin, başkasına gereksinimde olmadan kendinde kendi ile varlık olduğu varlık ortamı olarak kendidir örtüşmesiyle bunu betimleyebiliriz. Bu örtüşmeyi farklı biçimlerde de yapsak, sonuçta uzay ve enerjinin saltık varlık olarak tek bir varlık olduklarının sonucuna ulaşırız. Bu tüme varımda saltığın olumsuzlanmasına imkân olmadığı için sadece olumlama yapmış oluruz.

Saltık varlık, varlık olarak sonsuz daimliğinde varlık sınırları olmayan olarak değişmez. Bu değişmezliğinde saltık varlık sadece kendi ile kendinde varlıktır. Başka bir deyişle de kendinde kendi ile kaim olandır. Bu sebepten dolayı varlık olarak kendisinden başka varlık durumunda seyir eden bir varlık olmadığı içindir ki; hiç bir yere hareket etmeyen, sadece kudret olarak enerji (Nur) oluşuyla kendinde hareket edendir.

Saltık varlığın kendinde hareket ederliliğinin gerçekliğini ise bize, O'nun varoluş belirimleri olan varlar işaret eder. Saltık varlığın kendinde kendi ile dışlaşmada olarak her dışlaşma durumunda kendinde varoluş belirimleri olarak beliren varlarla aynılıkta; lakin varların tekil ve tikel varoluş belirimleri sebebiyle varlarla ayrı gibi varlık tavırlarında seyir edişi görünür. Mademki varlık olarak her şeyle aynılıkta tek bir varlık var... Başkasılıkta ayrı gibi görünen var olarak her türlü olay ve olgu yok değil; sadece tek bir varlığın varoluş belirimleri olarak, O'nun varlık tavırlarıdır. Öyle ise varlık birliği özdeş bütünselliğinden başka bir şey yoktur. Ve varlar varlık olarak var değil; varlık olarak var olanın, varoluş belirimleri olarak vardırlar. Başka bir deyişle varlar, saltık varlık olarak değişmeyen gerçeklikte var olan Hakk'ın, varlar üzerinde varların varoluş hak'kı olarak varoluş gerçeklikleri olan, varlığıyla biçime gelen Hak'tırlar. Öyle ise varlar formlarında varoluş belirim ölçülerinde (yani istidatlarınca) gerçeklikleri olan Hak olarak değişmeyen gerçeklikte varlık olan Hakk'ı doğaları gereği zorunlu olarak yaşarlar.

Varlık bilimin üç tane, değişmezler olarak saltık ilkesi vardır. Bunlar; varsa varlık, vücut ve harekette vardır. Ve varsa varlık, kendi varlık sıfatlarına aşkın olan ben olmaklığı ile vardır. Vücut, hareket ve kendinde ben olmaklık varlık bilim değişmezleridir. Değişmez varlık olarak saltık varlığın, vücut ve harekette varlık durumunu anlamlandırdık. Lakin saltık varlığın kendinde kendiyle, ben olmaklığını anlamlandırmadık.

Tümeldeki ölçü, ölçü üzeri hiyerarşi, hiyerarşi üzeri armoni bize, tümel aklın belirimi olarak, akl eden bir varlığı işaret etmekteydi. Zaten sadece matematiğin değişmez ilkesi olan ölçü de bize aklı işaret eder. Bir ölçü var ise ölçülendiren olarak bir varlık elbet'ki vardır. Ve bu çıkarsanımlar da bize bir varlığı işaret ettiği gibi; O varlığın şuurlu bir varlık olduğunu da bize işaret eder. Öyle ise saltık varlık, şuurlu varlık olarak varoluş belirimleri olan varlık sıfatlarına aşkın kendilikte kendinde Ben olandır.

Burada hususen belirtmek gerekir ki "Ben" olmaklık varlığın kendi varlık sıfatlarına aşkın olan değişmez varlık durumudur.

Lakin varlığın varlık sıfatları olarak her varoluş belirimi bize sadece varlığı işaret eder. Varlığın kendinde ben olmaklığının halini bize işaret etmezler. Bu sebepten dolayı O'nun varlığında O'nu aynılıkta yaşarken, O'nu hep dışsal bir varlıkmişçesine ayrılıkta belirleyerek varlık olarak var biliriz. Lakin O'nun kendinde ben olmaklığının halini; dışsal bir varlık beliriminde belirleyişlerde olarak bilemeyiz. O'nu hep bildiğimizin sanısında her bildiğimizde yakıştırmalar yapmış olarak O'nu bildiğimizin yanılgısında olduğumuzdur. Her bildiğimiz ise O'nun bir varlık sıfatı olarak kendi varlığındaki bir varoluş belirimi olur. O "ben olandır" desek de, O'nun ben olmaklık sıfatını belirtmiş oluruz. O'nun kendinde ben olmaklığını duyularımızla algılamada olarak belirleyemediğimiz için; düşüncemizde, "Ben olmaklığı ne" sorgulamasında olarak ben olmaklığın anlamına eremediğimiz için, anlam buluşumuzu yitirmiş olarak onun ben olmaklığına hiçbir anlam yükleyemeyiz.

Düşünür olarak bizlerin anlam yitirişimiz sadece ben olmaklık için geçerli değildir. Mesela "uzay kendinde uzay olarak ne", "enerji kendinde enerji olarak ne" veya her türlü var için ayrı ayrı veya bütünsellikte "var, kendinde var olarak ne" sorgulamalarında olarak düşünürün, anlam bulamaması sebebiyle, mana ve irade içermeyen dolayumsuz bir bakışında olarak anlam yitirdiği olur.

Bizler anlam bulamadığımız anlam yitirme halimizde, sorgulamamızın nesnesi olan olay ve olgu üzerinden farklı düzeylerde düşünce tavırlarında bulunabiliriz. Bu düşünce düzeyinden sonra beliren düşünce tavırlarımıza geçmeden önce anlam yitirmek üzerine şunu belirtmekte fayda vardır ki gündelik hayatımızda istençlerimiz ve istençlerimize iye olarak beklentilerimizi bazen yitiririz. İstençlerimizi yitirmek, yaşam nedenselliğimizi yitirmek olarak hayata; istençsiz ve anlamsız olarak dolayumsuz bakışında bulunuşumuzdur. Bu anlam yitirmeyle yukarıda anlatır olduğum anlam yitirmenin karıştırılmaması gerekir. Çünkü ilk anlatır olduğum anlam yitirme, mana düzeyinde olarak gerçekleşir. İkinci anlatır olduğum yaşam nedenselliğini yitirme olarak anlam yitirme ise istenç düzeyinde olarak gerçekleşir.

Bu anlatımdan sonra konumuza geri döneriz.

Düşüncede mana düzeyinde olarak anlam yitirilişimiz ile beraber saltık varlık bize hiçbir anlam ifade etmez. Bu da sorgulama nesnemiz olan her olay ve olgu için geçerlidir. Saltık varlığın kendinde ben olmaklığı üzerinden düşünmeye devam edersek anlam yitirilişimizle beraber düşüncede düşünce tavırlarımız genel anlamda şunlar olur:

1) Mademki saltık varlığın kendinde varlık halini, yani kendinde ben olmaklığını belirleyemiyoruz öyle ise saltık varlığın şahıs olmadığı kanaatinde olarak, var olmaklığıyla saltık varlığın varlık sıfatlarını nesnel gerçeklikler olarak belirleriz. Ve nesnel gerçeklikler olarak onun varlık sıfatları bizim için varoluşun gerçekliliği olurlar. Bizler bu düşünce tavrıyla beraber materyalist bir düşünce çizgisinde olarak her şeye, varoluşun nesnel nedensellikleri olarak eşya olma mahiyetinde bakarız.

2) Mademki saltık varlığın kendinde varlık halini, yani kendinde ben olmaklığını belirleyemiyoruz, öyle ise O'nun tümeldeki varoluş belirimleri üzerinden, O'nun her şeyin öznel olan varlığı olduğu ve her şeyin O'nun varlık tavırlarının belirim nesnesi olduğu yargısında olarak, her şeyi O'nun varoluş belirimleri olarak var biliriz. Her şeyi O'nun varlık dışlaşması olarak O'nunla var biliriz.

Bizler bu düşünce tavrıyla beraber idealist bir düşünce çizgisinde olarak; saltık varlığın kendinde ben olmaklığıyla şahıs (zat) varlık olduğunun inancında olarak; O'nun varlığıyla sonsuz, varlık tavırlarıyla da sınırsız olarak varoluş belirimleri olan varlar üzerinde seyir eden, değişmezliğindeki varlık durumu ile her şeyi var kılan Tanrı olduğu vargısında olarak yargıda bulunabiliriz. Zaten varlığının devamlılığı için başka varlara gereksinim duymaması sebebiyle kendinde kendiyile daim olan değişmez varlık olması bize, O'nun noksansız olarak kusursuz varlık olduğunu işaret eder. Var olan her var ise varlığının devamlılığı için diğer varlara gereksinimde olarak tekil ve tikel belirimlerinde kendinde kendiyile daim olmadıkları için saltık olmaktan yana noksan olan, varoluş belirimleriyle belirlenirler. Bu da bizleri, din biliminin saltık ilkesi yani değişmezi olan Tanrı'nın, saltık varlığın kendisi olduğu örtüşmesine vardırır. Bu durumda Tanrı olma layikatında olan tek varlık noksansız varlığıyla sadece saltık varlıktır yargısında bulunabiliriz. Öyle ise saltık varlık Tanrı'dır. Tanrı ise tanrı biliminin saltık ilkesi yani değişmezi olan şahıs (zat) varlık olmaklığı ile Tanrıdır.

3) Mademki saltık varlık Tanrıdır ve Tanrının kendinde Ben olmaklığını belirleyemiyoruz. Öyle ise Tanrı, saltık varlık oluşunun varlık sıfatlarıyla ve kendinde ben olmaklığındaki belirlenemez durumu ile kendinde var kıldığı varoluş durumlarına aşkın olan varlıktır. Bu aşkınsal hali ile Tanrı bize dışsal, hep ötelerin ötesinde olan olarak Tanrı'dır. Var olarak varoluş durumlarının hepsi ise O'nun esma, sıfat ve ayetleri olarak varoluş belirimleri olmalarınca vardır. Lakin varlar, varoluşsal belirimleriyle tekil ve tikel olmaları sebebiyle O'nun varlığında ayrı gibi belirdikleri içindir ki; "O değil, O'ndan ayrı da değil" savında bulunabiliriz. Böyle bir sav ile vahdet'i şuhud düşünce çizgisinde olarak düşünce tavrında bulunabiliriz.

4) Tanrı saltık varlık olarak vardır. O'nun saltık varlık oluşunun varlık sıfatlarından, var kılınan varoluş durumlarının ayrıştırılamaması zorunluğu sebebiyle ve varoluş durumlarının, O'nun esma, sıfat tavrıları olan varoluş belirimleri olmalarınca birlik gösterdikleri görülür.

5) Mademki biz, Tanrı olarak saltık varlığın kendinde ben olmaklığını belirleyemediğimiz için bilemiyoruz. Öyle ise dinsel öğretilerde meditasyonlar sonucu gerçekleşen dalınçlarla O'nun kendinde ben olmasını, kendiliğini deneyimlememizin keşif bilgisiyle bilebiliriz. Bu inanç üzerinde dinsel öğretilerde bulunarak düşünce tavrılarında bulunabiliriz. Lakin doğasında dalınç yetisi olmayan kişiler için dalınçlarda bulunmak imkânsız değil, ama çok zor gerçekleşir.

6) Mademki biz, saltık varlığın kendinde ben olmaklığını duyularımızla algılamıda olarak belirleyemediğimiz için bilemiyoruz... Düşüncemizde ise anlam bulamamamızın anlam yitirişinde olarak O'nu, anlamlandıramamamız sebebinden dolayı anlayamıyoruz... Öyle ise O'nun kendinde ben olmaklığını bilemememiz ve anlam yitirişimizde olduğumuz durumlar üzerinde düşünmemiz gerektiğinin düşünce tavrında bulunmamız gerekir.

Çünkü bilgi bilimin değişmezi olarak saltık ilkesi bilmek istencidir. Bilmek istenci ise bilinmek istencinde olan bir varlığın karşıt belirimidir. Öyle ise bilinmek istencinde olan varlık saltık varlıktır. Ve O'nun bilinmek istenci¹ ile bizlerin bilmek istenci, istenç düzeyinde birebir örtüştüğü içindir ki bizler, anlamlandıramadığımız üzerine düşünmemiz gerekir. Zaten saltık varlığın bilinmek istenci sebebiyle bizler, bilmek istencini doğamız gereği, bilinmeyi bilmek merakında (merak, bilmek derdinde olmaktır) olarak her bilinmeyi insanlık tarihi boyunca insan olarak bilmeye çalışmıyor muyuz?

1-Bilinmek istenci, varoluşta istencin değişmezi olarak, istençlerin evrensel olan saltık ilkesidir. Ve istencin kendisi ise ruh ile beraber psikolojinin değişmezleri olarak saltık ilkeleridir.

Bütün anlatımların sonucu olarak, saltık varlığın varlık bilgisi ile biliyoruz ki bizler; saltık varlığın varoluş belirimi olarak O'nu yaşıyoruz. O'nu yaşadığımız içindir ki, O'nun kendinde ben olmaklığının halini yalnızca kendimizde bilebiliriz. Çünkü O'nun varlığını her dışsal belirlememiz üzeri bilişimiz, O'nun varlık sıfatlarından başka bir şey olmayacaktır. Doğamız zorunluluğuyla O'nu yaşıyorsak eğer, O'nunla aynılıkta olarak sadece O'yuzdur. Varoluş belirimlerimiz üzeri doğamızdan türeyen yaşam biçimlerimizde ise O'ndan ayrı gibi başkasılıkta olarak yaşarız. Doğamızdan türeyen yaşam biçimimiz üzerinden değil; doğamız zorunluluğuyla O'nu, aynılıkta yaşadığımızı düşüncemize referans alarak düşünürüz. Çünkü doğamız zorunluluğuyla yaşadığımız, kendimize dışsal değil; kendi üzerimizde saltık varlığın dışlaşması sebebiyle O'nunla aynılıkta olduğumuz varlık halimizdir. Doğamızdan türeyen, varoluş belirimlerimiz üzeri yaşadığımız ise bize, hep dışsal olan başkalıkta ayrı gibi olduğumuz varoluş belirim hallerimizdir.

Mademki, O'nun varlığında O'nu yaşıyorum. Öyle ise O'yum. Çünkü benim ben olmaklığım, bütün varlık sıfatları ile üzerimde dışlaşması sebebiyle O'nun ben olmaklığının varoluşsal beliriminden başka bir şey değildir. Böylece varlık bilimin değişmez saltık ilkesi olan Ben olmaklıkta; O'nun varlık olarak Ben olmaklığı, benim ise O'nun varoluş belirimi olarak Ben olmaklığım ile birebir örtüşür. Lakin benim O'nun varoluş belirimi olarak Ben olmaklığım, O'nun varlık olarak kendinde kendi ile Ben olmaklığını bana anlamlandırmaz. Bana kendi ile kendinde Ben olmaklığın işaretçisi olur. Çünkü saltık varlığı yaşıyorsam eğer, O'nun kendinde Ben olmaklığı, O'ndan ayrı olmadığım için varoluşum üzerinde hazırdır. Öyle ise O'nun varoluş belirimi olarak Ben olmaklığım ile varoluş belirimlerim olan duygu, düşünce ve her türlü istenç halinden sükûna ererek saltık olan Ben olmaklığa ererim. Bu erişimde bana gösterir ki O; varoluşum üzerinde, varoluş belirimlerimin soyutlanması sonucu erdiğim sükûnda, soyutlanamaz olan şuur olarak, kendinde Ben olmaklığıyla Ben olandır. Zaten şuur, enerjinin kendinde Ben olmaklığının değişmez saltık ilkesi olması ve insanın'da kendi üzerinde bilebileceği değişmez saltık ilkesi olarak birebir örtüşür. Ve şuur'un kendisi bir yokluk hali değil, soyutlanamaz gerçeklik olarak varlığın bizatihi kendisidir. Ve bizler O'nu, sezgisel bilinç düzeyinde kendimizde bilen olarak, O'nun şuur olarak varlık hali üzeri, O'nun varoluş belirimlerinin Ben olmaklığında varlık buluruz.

Dolayımsız bilmekliğimizde varları “şey” ler olarak var bilişimiz O’nunladır. Dolayimli bilmekliğimizde ise her düşünce edimselliğimizde O’nun varoluş belirimlerinde varlık bularak düşünüyordur. Ve her düşüncemizde bize eşlik edencesine, bildiğimiz sanısındaiken bilen olarak O, üzerimizde belirendir. Bizim düşüncede olarak bilmediğimizi bilmeye çalışmamız, mutlak bilen olarak O’nun bize bilmediğimizi bildirmeye çalışmasıdır ki biz, hep O’nunla bilen oluruz.

Burada O’nun saltık olarak bilen, yani her şeyi bilen olduğunu; tümeldeki akıl yürütüründe, sonsuzcasına beliren varoluş belirimlerinden anlamamız gerekir. Ve O bilmek için tümel akılda olarak akıl eden değil; bilinmek için, tümel akılda akl eden olarak her türlü olay ve olguyu kendi varoluşunun belirimleri olarak var kılandır. Bir keşif ehli olarak da biliyorum ki her bilişimde, O’nun bilirligi ile bilen olarak O’nu yaşıyorum. Her bilme ereğimde O hep bilen olarak zaten hazırır.

Dolayimli bilmekliğin sonucunda, bilmenin nesnesi olan her şey üzerinden anlam yitirişimizde ise kavramların veya isimlerin bize, bir anlam ifade etmemesi sebebiyle değil; kavramların veya isimlerin işaret ettiğı bilme nesnemizin kendisine, düşüncede anlam veremememiz sebebiyle anlam yitirmiş oluruz. Burda kavramlar ve isimler üzerinden düşünmeyi kast etmediğim; kavramlar ve isimlerin işaret ettiğı düşünce nesnesi üzerinden düşünürken bir anlam yitirmenin olduğunu kast edişim net bir şekilde anlaşılır.

Anlam yitirişimiz durumu bize, düşüncemizde dışsal olarak düşüncemizin konusu yaptığımız olay veya olgunun, sadece varlık sıfatlarıyla varoluş belirimlerinde dışsal bir var olarak bilinebileceğini ve bunun da dışsal bilmenin sınırı olduğunu işaret eder. Ayrıca düşüncemizde anlam yitirişimiz durumu bize; anlam veremediğimiz düşünce nesnemizin kendinde nasıl bir kendiliğı olduğunu düşünürken anlam yitirişimizde mana ve irade içermeyen dolayımsız bir bakışında, şuurun kendiliğinde bakışında bulunan olarak değişmeyen anlamlı olanı işaret eder. Bu sebepten dolayı anlam yitiriş durumunda bizler, arı soyutlamanın kendisinde olarak şuurun kendiliğinde bakışında bulunuruz. Bizler düşünür olarak anlam yitirişimiz esnasında saltık olan şuurda bakışında olduğumuz bilincine erersek eğer... Saltık olanda her şey tanılandığı içindir ki, saltık olan olarak düşüncede düşünce nesnesine, kendimiz olmaklığıyla anlam veririz. Bu da saltık olanla uyanıştır. Çünkü düşüncede

düşüncenin nesnesi olan, saltık olan şuurun düşüncede bir varoluş belirimi olarak, saltık olan şuurun kendiliğidir.

Bunu bir örneklemekle ile açıklarsak: “Erenler teşbihte hata olmaz” demişler. Bu sebepten dolayı vereceğim örneğin yanlış anlaşılması temennisindeyim. Ben saltık olan şuur olarak Tanrı olsaydım. “Enerji kendinde enerji olarak ne” diye sorsaydım. Saltık varlık olduğum için, kendi kendime vereceğim cevap; dışsal bir varlık olarak enerjiyi işaret ederek “enerji benim” cevabı değil; kendi varlığım üzerinde olarak, kendi varlığımı işaret eden olarak “enerji benim” cevabı olurdu. Ve Ben olmaklığım ile kendi varlık sıfatım olan enerjiyi kendi var olmaklığım olarak kendimde anlamlandırmış olurdum.

“Ben, ben derken aslında her şeyi söylemekteyim.
Her şeyi söylerken aslında ben, ben demekteyim”

Bülent Genç

Ben olmaklık yaşamın kendisiyle zorunlu doğamızda, Hakk ile olan aynılığımızın, tekil ve tikel olan varlık halimizin Hakk’a kıyasen ayrı gibi oluşumuzun aşkınsal halidir. Biz ben olmaklığımızla hem Hakk’ı hemde kendi varlığımızı kendimiz olarak biriciklikte yaşarız.

“Zat’ı Hakk’ı anla zatındır senin,
Hem sıfatı hep sıfatındır senin,
Sen, seni bilmek kurtuluşundur senin,
Gayre bakma sende iste, sende bul, ”

Niyazi Mısri

Her şey enerjinin varlık belirimi olarak varoluş biçimleridir. Veya her şey bir varlığın varlık belirimleri olarak varoluş biçimleridir. Veyahut her şey Tanrı’nın varlık belirimleri olarak varoluş biçimlerinde varlık tavırlarında seyir edişidir de desek hep aynı olguyu farklı disiplinlerde anlamlandırmış oluruz.

“ O âlemlerde gayb olandır. İnsanda ise gayb’ül gayb olandır.”

Bülent Genç

Başta bilmemizin nesnesi olan varlık, sonuçta varoluşumuzun öznesi oldu. Ve bizler O’nun varoluş beliriminin nesnesi olduk.

Saltık olanın varlığında O’nun varlığını yaşıyorum, öyle ise O’yum dedik! Öyle ise doğamız zorunluluğunda Hakk olarak yaşadığım O’dur ve doğamızdan türeyen tekil ve tikel varoluş belirimlerimiz üzerinden de; O’nun varlığının değişmez varoluş belirimleri olan ilkelere iye olarak Hakk olanın varoluş belirimi olarak Hak olanız. Öyle ise Hak yaşantımızda Hakk olanın ilkeleri üzeri varlık tavırlarında bulunmamız doğamızın gerekliliğidir. Hakk olarak değişmez olanın ilkeler üzeri kendi varlığını yaşayışı O’nun ahlakıdır. Bizler Hakk olanın ahlakı ile; Hak olarak zaten O’nu yaşıyoruzdur. Lakin Hak varoluş biçimlerinin değişirliği üzeri keyfi istençlerde her an değişen tavırlarda bulunuruz. Bu sebepten dolayı Hakk olanı keyfiyetler üzeri değil; Hakk olanı, O’nun değişmez ilkeleri üzeri yaşantılayan olarak yaşamamız gerekir. Bu da Tanrı ahlakıyla ahlaklanmaktır.

İnsan olarak bizlerin, hep O’nu bilme istencinde olarak bilmeye çalışması ve O’nun ahlakıyla ahlaklanarak, O’nun varlığını gerçekliğiyle yaşamaya çalışması tinimizin değişmez gerekliliğidir. Tinimiz; O’nu bilmek ve O’nu ahlakıyla yaşamaya çalışmaktır.

Yukarıda ki anlatımda Tanrı olarak saltık varlığın kendisini saltık olduğu için zaten yaşıyoruzdur. Lakin O’nu nasıl yaşamamız gerektiği anlaşılmalıdır. Hak olan varoluş sınırlarımızda Hak olarak var olan diğer varoluş belirimleriyle de Hakk üzeri hak’kınca ilişkilerde bulunmamız ise tinimizin gerekliliğidir. Her şeyle, her şeyin Hak olan olarak, Hakk’ın varoluş belirimleri olmaları sebebiyle bir eşya gibi değil; öznel var oluş belirimleri olarak bilmeli ve onlarla ilişkilerimizde Tanrı’nın ahlakı olarak erkânında buna göre yaşamalıyız.

Çünkü eşya olarak varoluş belirimleri, varoluşumuzun tinsel değil; nesnel gerçekliği olarak yaşam nedenselliğimiz de bize bir anlam vermezler. Sadece istençlerimizin

ereğinde varoluş bulmamızın araçları olurlar. Her şeyde Hakk'ı bilmek, her şeyde Hakk'ı esma, sıfat ve ayetleri üzeri görmek, her şeyi O'nunla bilmek, her şeyi O'nunla görmek ve her şeyi öznel varoluş belirimleri olarak bilerek, onlarla ilişkilerimizde varoluş sınırlarını gözeterek Hakk ahlakı üzeri edepte seyir edişimiz doğamızın zorunlu ahlaki gerekliliği olarak, insan olarak tinsel yaşantımızda yaşamımızın gerçek anlamını edinişimizdir.

Bu çalışmanın kendisini zevki olarak kaleme aldım.

Belirttiğim her şey herkesin kendi inancasına göre ele alacağı bir metinden ibarettir. Çalışmanın kendisi bilimsel bir disiplin altında yazılmadığı için bilimsel bir disiplin ile değil zevki olarak okunmasını ve bütün anlatımların, saltık ilkelerin birbirilerini yadsımadığı, birbirileriyle örtüştüğü anlayışında olarak okunmasını temenni etmekteyim. Bu çalışmanın kendisinde belirtilen idealist felsefe, budizm, nirvana vb. gibi örneklemeler genel anlamda belirtilmiştir. İdealist felsefe, budizm gibi örneklemeler sadece kullanıldıkları yerde konuyu anlamlandırmak için genelleme yapılarak belirtilmiştir. Elbetteki bu olgular yapılan genellemelerin dışında farklı ve geniş anlamlar içerirler.

Bu konuyu Kur'an'dan birkaç ayetle bitiririz.

“Sen bâki olan Allah'ın vechine yönel”

Bakara -2/115

“O, öyle Allah ki: O'ndan başka ilah yoktur; gaybı da bilir, şahadeti de O Rahman'dır Rahim'dir.

O, öyle Allah ki: O'dan başka ilah yoktur. Öyle Melik, Kuddüs, Selâm, Mü'min, Müheymin, Aziz, Cebbar, Mütekkebir, Münehzehtir noksandan, O Allah, müşriklerin şirkinden.

O, öyle Allah ki: Hâlık, Bâri, Musavvir. O en güzel isimler O'nun; bütün göklerde ki ve yerde ki O'na tesbih eder; öyle Aziz, öyle Hakiym (dir)”

Haşr Suresi 22/23/24. ayetler